

Koprivnica javno i privatno 1997. – 2024.

Pledoaje za planiranje, komponiranje i dekomponiranje stalnog muzejskog postava

DRAŽENKA JALŠIĆ ERNEČIĆ

*Rad obrađuje muzejsku izložbu **Koprivnica javno i privatno – Rađanje građanske svijesti** koja, kada je za javnost otvorena 4. travnja 1997. godine nije imala pretenzija postati (i ostati) stalnim postavom punih 27 godina. Namjera je bila uspostaviti najefikasniju muzejsku koncepciju sustavnog bilježnja identiteta Koprivnice prema njezinim kulturnim i povijesnim specifičnostima. Naglasak je stavljen na svojevrsnu reafirmaciju kolektivnog ega i kolektivne svijesti koja je u godinama nakon Domovinskog rata bila posebno osjetljiva na kulturno-povijesni kontekst 19. i 20. stoljeća. Dvogodišnji muzejski program od posebne važnosti za Muzej grada Koprivnice započeo je u studenom 1995. godine, kada se nastojala utvrditi metodologija zbrinjavanja i spašavanja muzejskih predmeta od kojih je dio drvene građe stradao u poplavi neadekvatnog muzejskog spremišta u koji su muzejski predmeti nalogom Ministarstva kulture Republike Hrvatske privremeno sklonjeni uslijed ratne opasnosti u vrijeme Domovinskog rata 1991. – 1995. godine. Utvrđivanju fizičkog stanja muzejskih predmeta i istraživanju mogućih načina prezentacije prethodila je „Idejna muzejska koncepcija izložbe (stalnog postava) o rađanju građanske svijesti u Koprivnici“ iz studenog 1995. godine koja je za zadatak imala vratiti što veći broj predmeta u izložbeni prostor, s obzirom na to da Muzej grada Koprivnice nije imao primjereno opremljena i dostatna muzejska spremišta. Naglasak rada na pripremama novog postava stavljen je na zbirku kulturne povijesti i najstariji muzejski fond koji je prikupio osnivač muzeja dr. Leander Brozović od 1945. do 1962. godine. Rad obrađuje objavljeni i neobjavljeni materijal, prije svega privatnu muzejsku fotografiju kao oblik dokumentiranja zatečenog stanja, novih istraživanja muzejske građe i promjena, uz napomenu kako je u kontekstu smjene analognog u digitalno doba, od 2000. godine razvijana vlastita metodologija dokumentiranja izmjene i dopune muzejskog postava. Tekst obrađuje prikupljenu muzejsku dokumentaciju koja se odnosi na razdoblje planiranja, pripreme predmeta, oblikovanje postava i otvorenje muzejske izložbe, a nakon toga trajanje, izmjene i dopune te naposljetku dekomponiranja muzejskog postava.*

Ključne riječi: muzejska izložba, stalni postav, muzeologija/muzeografija, najstariji fundus muzeja, provenijencija, muzejske priče

---

1. Uvod

Međunarodna Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14. svibnja 1954. i Protokol uz tu Konvenciju od 14. svibnja 1954. godine za Republiku Hrvatsku je na snazi od 8. listopada 1991. godine.¹ Uredbom Ministarstva kulture Republike Hrvatske muzejska građa iz stalnih postava zbog neposredne ratne opasnosti sklonjena je u spremišta u kojima se nalazila sve do 1995. godine. Po prestanku iste Ministarstvo kulture Republike Hrvatske naložilo je povrat građe iz sigurnih muzejskih spremišta u kojima su muzejski predmeti bili smješteni od 1991. do 1995. godine. Priručno zapakirani u novinski papir i smješteni u sigurnije dijelove muzejskih objekata, uglavnom podrume i prizemlja nepripremljene za prihvata i pohranu muzejske građe, tek su otvaranjem kutija pokazali stanje i štete nastale kao posljedica posredne ratne opasnosti. U slučaju Muzeja grada Koprivnice koji se nalazio u pozadini i izvan zone vojnih akcija, najveću štetu izazvale su elementarne nepogode, prije svega poplava muzejskog podruma u kojoj su najviše stradali predmeti kulturno-povijesne zbirke, dio građanskog tekstila i drvena građa u kojoj su zbirka namještaja, oltarne pale i polikromirane drvene skulpture pretrpjele najviše štete.

---

1 Konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba – Haag, 14. svibnja 1954. // Narodne novine: Međunarodni ugovori. 12/93, s pripadajućim Pravilnikom i Protokolima. (vidi: UNESCO > Legal instruments) <https://mdc.hr/hr/muzeji/propisi-i-smjernice/zakoni-i-pravilnici/> Na temelju točke III. Odluke o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji („Narodne novine – Međunarodni ugovori“, br. 12/93), Ministarstvo kulture Republike Hrvatske objavljuje Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanoga sukoba od 14. svibnja 1954. i Protokol uz tu konvenciju od 14. svibnja 1954. godine koji su za Republiku Hrvatsku na snazi od 8. listopada 1991. godine https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2002_05_6_75.html https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1993_10_12_27.html

Koprivnica javno i privatno, muzejska izložba o rađanju građanske svijesti u Koprivnici, spletom okolnosti i vremena iz muzejske izložbe prerasla je u stalni muzejski postav koji se s vremenom nadopunjavao i mijenjao, bez nekog bitnog odmaka od prvobitne idejne muzejske koncepcije napisane krajem 1995. i razrađene tijekom 1996. godine. Svakako treba naglasiti određenu povijesnu težinu postava muzejske izložbe starije od najkorištenije internetske tražilice Google², što je, iako svojevrsna trivijalnost, u kontekstu povijesti i načina na koji je nastala, svrstava u analogno doba. U praktičnom smislu to je značilo fizičko pretraživanje originalnog arhivskog gradiva u muzeju i izvan njega, što je bilo daleko kompliciranije nego što se to danas čini.

Jedan od bitnih zadataka muzejske koncepcije bila je pretražiti, pronaći i organizirati podatke o posljednjim vlasnicima i porijeklu svakog muzejskog predmeta te naoko nevažne osobne priče implementirati u muzejsku priču o stilovima i razdobljima, prostoru grada, vremenu i ljudima koji su bili sudionici rađanja građanske svijesti i tako svaki predmet učiniti zanimljivim. Muzejska koncepcija nove reorganizacije Muzeja grada Koprivnice iz 1995. godine nastala je u vrijeme kada se u Republici Hrvatskoj osjećala potreba za reorganizacijom i svrsishodnim djelovanje muzeja unutar potreba suvremenog društva i lokalne zajednice. U provedenoj reorganizaciji hrvatskih muzeja kao javnih ustanova u kulturi³, Muzej grada Koprivnice je 1994. godine izgubio svoj status regionalnog (pokrajinskog) muzeja te je organiziran kao gradski muzej, osnivač je Grad Koprivnica, a suosnivači izdvojenih muzejskih jedinica su Koprivničko-križevačka županija i pojedine općine na čijem je području djelovala

---

2 Google je internetska tražilica u vlasništvu tvrtke Google LLC te je najkorištenija tražilica na internetu. Osmislila su je kalifornijski studenti Larry Page i Sergey Brin 1997., dok je tvrtka službeno osnovana 27. rujna 1998. godine. [https://hr.wikipedia.org/wiki/Google_\(tvrtka\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Google_(tvrtka)) Pristupljeno: 7. 7. 2024.

3 Zakon o ustanovama (NN 76/93; NN 29/97, NN 47/99 Ispravak i NN 35/08, NN 127/19 i 151/22)

Slika 1. 19. stoljeće : 1848., vrijeme bidermajera i zbirka vatrenog oružja (snimila D. Jalšić).

izdvojena muzejska jedinica⁴ što je bilo daleko od mogućnosti i potreba Muzeja grada Koprivnice. S odmakom od tri desetljeća u našim prilikama ovo može biti povod za razmišljanje o novoj reorganizaciji muzeja s jasnim i čvrstim osnovama temeljenim na stvarnim potrebama Muzeja grada Koprivnice i svih organizacijskih jedinica. Potkraj 1995. godine otvorila se potreba da se u Muzeju grada Koprivnice osmisli novi stalni postav. Time se otvorila prilika da se u Koprivnici osuvremeni struktura koprivničkih muzejskih zbirki boljim rasporedom predmeta (zbirki) i izgradi novi suvremeni muzejski kompleks ili objekt⁵ u kojem bi se muzej otvorio prema posjetiteljima. Tu mogućnost osnivač muzeja nije prepoznao, prilika je propuštena, a najveći dio muzejskih predmeta ostao je u spremištima.

S obzirom na situaciju nastalu u jesen 1995. godine, autorici ovih redova naloženo je da razradi prijedlog novog stalnog postava Muzeja grada Koprivnice, u kontekstu koje je osim idejne muzejske koncepcije predložena nova razvojna struktura muzeja u kojoj su uzete u obzir sve okolnosti (zatečeno stanje

4 Peteranec, Hlebine, Đelekovec.

5 GARAJ, Kristijan: *Projektni zadatak: Muzej grada Koprivnice.* // Podravski zbornik 30/2004 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica : Muzej grada Koprivnice, 2004., 251–256.

Slika 2. Ulaz : Cimeri koprivničkih cehova, zbirka *Judaica* i metalno posuđe 18. i 19. stoljeća (snimila D. Jalšić).

povijesnog objekta, zatvoreni i rasformirani stalni postavi Spomen područja Danica, Donacije dr. Vladimira Malančeca, koprivničke povijesti obućarstva u Tvornici obuće Sloga) i zatečeno stanje prostora Galerije Koprivnica, Kuće Malančec i Spomen područja Danica. Od jeseni 1995. do ljeta 1996. godine nastojala se organizirati radna grupa⁶ čiji je zadatak bila daljnja razrada idejne koncepcije, utvrđivanje zatečenog stanja, odabir i priprema muzejskih predmeta za novi stalni postav muzeja. Prijedlog nacrtu idejne koncepcije stalnog postava muzeja predstavljen je ponajprije ravnatelju i Upravnom vijeću, a potom je objelodanjen kao Program rada kustosa za 1996. godinu. U tom trenutku postalo je jasno kako predstavljanjem i objavom ideje u obliku nove muzejske koncepcije stalnog postava stvari nisu zaključene, već su otvorile niz novih pitanja i proble-

6 Draženka Jalšić, Zorko Marković, Vesna Peršić Kovač.

ma na širokoj osnovi. Analiza i razrada idejne koncepcije otvorila je niz pitanja, od cjelovite konzervatorsko-restauratorske obnove pojedinih predmeta i cijelih zbirki, do pronalazanja suglasnosti za optimalno korištenje postojećih muzejskih prostora⁷ i nove koncepcije muzeja uopće. Ideja o novim muzejskim objektima koji moraju imati dominirajuću kulturnu upotrebu bila je ispred svog vremena, a muzejska izložba *Koprivnica javno i privatno – Rađanje građanske svijesti* bila je odraz kulturnopolitičke akcije u kojoj je „nevolja kao prednost“ Tomislava Šole⁸ prevagnula nad muzeološkim premisama utemeljenim na metodologiji muzeologije koju je u svom zagrebačkom doktoratu zagovarao nizozemski muzeolog Peter van Mensch⁹.

2. Povijesni okvir

Muzej grada Koprivnice čuvar je važnog dijela lokalne i nacionalne kulturne baštine. Slika (slobodnog i kraljevskog) grada Koprivnice kao starog hrvatskog grada, između ostalog se temelji na prezentaciji baštine i materijalne kulture u muzeju. To je jedan od razloga zašto je

Muzej grada Koprivnice dužan čuvati i povećavati materijalnu i nematerijalnu baštinu grada i okolice, prikupljati, zbrinjavati, konzervirati i restaurirati predmete od povijesne, znanstvene i umjetničke važnosti, svaki predmet opisivati i stručno-znanstveno obraditi te na razumljiv i jasan način izložiti i predstaviti javnosti. Kao dio AKM¹⁰ zajednice Muzej grada Koprivnice kao stručna ustanova središte je istraživanja, informiranja i komunikacije baštine, pri čemu je u svom razvoju podložan stalnim promjenama i korekcijama u kontekstu kojih svoje djelovanje mora usklađivati i prilagođavati postojećim odgojnim i obrazovnim programima. Kao mjesto prikupljanja različitih predmeta i izvora duhovne i materijalne kulture prošlosti i sadašnjosti s naglaskom na prostor, vrijeme i ljude, Muzej grada Koprivnice mora opravdati svoje postojanje prezentacijom muzejskih zbirki, s obzirom na doprinos grada/Grada Koprivnice lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj sredini. Važnost cjelovitog plana i strategije razvoja Muzeja grada Koprivnice (bila) je i u činjenici da muzej čini mala mreža muzeja, izdvojenih muzejskih jedinica utemeljenih i organiziranih već krajem šezdesetih i tijekom sedamdesetih godina 20. stoljeća.¹¹ Važnost plana i muzejske koncepcije iz 1995. godine je i u utvrđivanju stvarnog zatečenog stanja izdvojenih muzejskih jedinica i pokušaju njihovog obuhvaćanja i sustavnog revitaliziranja, za što je bila potrebna maksi-

7 Ideju potrebe za novim prostorom i potencijalnom izgradnjom aneksa Osnivač je u potpunosti odbacio, baš kao i kupovinu novih muzejskih vitrina i opreme novog muzejskog postava. Diskusija s predstavnicima grada Koprivnice nije bila u korist Muzeja grada Koprivnice. Nisu provedena predložena cjelovita konzervatorsko-restauratorska istraživanja objekta starogradske vijećnice niti je proveden arhitektonski natječaj za konačni izgled muzeja i muzejskog postava, uključujući i optimalno građevinsko oblikovanje prostora prvog kata koje je određeno za novi stalni postav. Prostor je ureden na način da su obavljene minimalni kozmetički zahvati, bojanje zidova i stolarije te adaptacija postojećih električnih instalacija dok su svi poslovi na projektiranju i uređenju novog stalnog postava ostali na dvije kustosice pripravnice. Jedina iznimka bila je s lokalnim obrtnicima koji su obavili stolarske i tapetarske radove na dijelu starog namještaja. – op. a.

8 ŠOLA, Tomislav: Marketing u muzejima ili o vrlini i kako je obznani. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo, 2001., 322.

9 VAN MENSCH, Pieter: *Towards a Methodology of Museology*. Doktorska disertacija na Sveučilištu u Zagrebu. Zagreb, 1993.

10 Arhivi – knjižnice – muzeji

11 Za koncept mreže muzeja koji je uspostavio i razvijao na širem prostoru koprivničke Podravine, prof. Franjo Horvatić, kustos i direktor Muzeja grada Koprivnice od 1963. do 1995. godine, primio je više republičkih i saveznih nagrada. U vrijeme Franje Horvatića proširen je rad Muzeja grada Koprivnice na istraživanje lokalne povijesti, otvorene su Galerija Hlebine (1968.) i Galerija Koprivnica (1977.), Park skulptura Galerije Hlebine (1975.), Zavičajni muzej Đelekovec (1978.), Memorijalni spomen-park na Danici (1981.), Galerija skulptura Ivan Sabolić u Peterancu (1983.) sa zavičajnom muzejskom zbirkom (1986.), Muzejska zbirka Ivan Generalić (1985.), Muzejska zbirka dr. Vladimir Malančec (1989.) te manje muzejske zbirke u Velikom Pogancu, Ludbreškom Ivancu, Tvornici obuče Sloga (zbirka obučarstva), Podravkinom rekreacijskom centru u Starigradu (muzej vina).

malna potpora osnivača i lokalne zajednice koja je izostala. Radilo se o sedam izdvojenih muzejskih jedinica (zgrada) od kojih su neke nacionalnog i svjetskog značaja. To su: Galerija naivne umjetnosti Hlebine i Donacija Ivan Generalić, Galerija Koprivnica, Zavičajna zbirka Đelekovec, Spomen područje Danica, Galerija skulptura Ivan Sabolić Peteranec i Donacija dr. Vladimir Malančec, dok su muzejske zbirke u Velikom Pogancu i Ludbreškom Ivancu te dvije tvorničke zbirke u Koprivnici ukinute, a predmeti pohranjeni u muzejska spremišta. Muzej grada Koprivnice sa svojim velikim kompleksnim zbirkama koje je utemeljio još dr. Leander Brozović 1945. godine, Zbirka sakralne umjetnosti, Zbirka cehalija, Kulturno-povijesna zbirka, Arheološka zbirka, Etnografska zbirka, Galerijska zbirka i Zbirka NOB-a, Zbirka starih i vrijednih knjiga u sastavu muzejske knjižnice te niz manjih značajnih studijskih zbirki (fotografije, dokumenata i arhivalija) od samog je početka imao ozbiljnih problema sa stručnim i tehničkim muzejskim kadrovima, izložbenim i spremišnim muzejskim prostorom te osnovnom muzejskom opremom.

U osam muzejskih odjeljenja koji su bili u nadležnosti Skupštine općine Koprivnica koja ih je osamdesetih godina 20. stoljeća pokušala centralizirati¹² i organizirati kao OOUR¹³, budžet je uglavnom predviđao i osiguravao sredstva za vidljivi dio muzejske djelatnosti, izložbe, edukativne muzejske programe i muzejske akcije u lokalnoj zajednici, dok je ispunjavanje složenih muzejskih poslova i unapređenje muzejske djelatnosti povezano s odgovarajućim prostornim i kadrovskim povećanjima izostalo. U zadnjoj četvrtini 20. stoljeća u sedam muzejskih jedinica i osam muzejskih odjeljenja zaposleno je 12 osoba, od čega šest kustosa¹⁴, dvije administratorice, dvi-

je čistačice i dva domara. Pomanjkanje radnog i izložbenog prostora, kustosa i drugih stručnih muzejskih kadrova odražavalo se na djelatnost i stanje Muzeja. Takvo je neslavno stanje 1994. godine¹⁵ naslijedio Grad Koprivnica kao osnivač. Otežavajuće okolnosti bile su učestali odlazak kustosa, a prije svega raspad nadaleko cijenjene mreže muzeja, tako da su osnivačka prava na dijelu izdvojenih muzejskih jedinica u Hlebinama, Peterancu i Đelekovcu stekli Koprivničko-križevačka županija i pojedine Općine.

Godina 1995. za Muzej grada Koprivnice bila je izrazito važna jer osim organizacijskih promjena dolazi i do generacijske i migracijske smjene kadrova koji muzejske zbirke i odjeljenja nasljeđuju stihijski, bez službenog preuzimanja. Osim preuzimanja muzejskih predmeta i prestanka ratne opasnosti, potrebe za novim stalnim postavom i transformacije analognog muzeja, objekti muzeja na prostoru Grada Koprivnice trebali su riješiti obnovu smještajnih kapaciteta vodeći računa o njihovom razvoju, modernizaciji strukture muzeja te njihovom radu i djelovanju u javnosti. Prije svega, matična zgrada Muzeja grada Koprivnice iz 17./18. stoljeća zahtijevala je temeljitu obnovu¹⁶, baš kao i Kuća Malančec, Spomen područje logora Danica i Galerija Koprivnica, jer su u stanju u kojem su zatečene bile lišene mogućnosti većine aktivnosti koje su se s pravom očekivale od muzeja u tranziciji. Između ostalog, bilo je to vrijeme prijelaza iz analognog u digitalno doba. Viši domet muzejske djelatnosti bilo je moguće ostvariti fokusiranjem muzejskih

---

i NOB, dok je Franjo Horvatić bio zadužen za stariju povijest i kulturno-povijesne zbirke.

15 Zakon o ustanovama u kulturi
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1993_08_76_1548.html

16 Zapravo, tek priključenjem gradskog (društvenog) stana na prvom katu jugozapadnog krila Muzeja grada Koprivnice 2000. godine (na prostoru gdje je 2008. godine postavljen stalni muzejski postav Zbirke sakralne umjetnosti Muzeja grada Koprivnice) bilo je moguće razmišljati o cjelovitom uređenju zapuštene povijesne zgrade starogradske vijećnice iz 17. i 18. stoljeća) – op. a.

---

12 Centar za kulturu – OOUR Muzej grada Koprivnice.

13 Osnovna organizacija udruženog rada

14 Marijan Špoljar vodi Galeriju Koprivnica, Oka Ričko Galeriju Hlebine, Zorko Marković arheologiju, numizmatiku i muzejsku knjižnicu, Josip Fluksi konzervatorske poslove i etnologiju, Antun Stišćak noviju povijest, povijest radničkih pokreta

Slika 3. Prva polovica 19. stoljeća i Zbirka cehalija : cehovske škrinje, pečati i tablice (snimio Vladimir Kostjuk).

zbivanja na širu likovnu scenu i izložbe koje su Galeriju Koprivnica stavile u žarište kulturnog i društvenog života grada Koprivnice što je sredinom devedesetih godina 20. stoljeća i u prvom desetljeću 21. stoljeća bio revitalizacija dobre muzejske prakse iz osamdesetih, s tom razlikom da je prostor Male scene u prizemlju Galerije Koprivnica bio prostor izvan upotrebe muzeja, zahvaljujući političkim vezama iznajmljen i pretvoren u (malo)građansku kavanu, a potom i Gradsku banku, što je definitivno bilo u koliziji s muzejsko-galerijskom praksom ustanove koja je očajnički trebala dodatnog prostora. Mogućnost priključenja tih prostora¹⁷ Muzeju grada Koprivnice bila je jedina

šansa da se provede ozbiljan kulturno-politički podvig u kojem bi se ostvarile nužne predradnje za promjenu koprivničke muzejske scene. To se nije dogodilo.

U drugoj polovini devedesetih za tako nešto nije bilo interesa ni političke volje, tako da i danas postojeća prostorna kvantifikacija Muzeja grada Koprivnice daje povod za preispitivanje dosadašnje strukture svih muzejskih jedinica, pri čemu su još iz devedesetih ostala otvoreni brojni problemi na čija se pitanja kad-tad mora odgovoriti. Kao, primjerice, je li čuvanje umjetničkih zbirki u muzejskim spremištima danas prihvatljiva i društveno odgovorna praksa, tim više što je od osnivanja Muzeja grada Koprivnice 11. 12. 1945. godine Brozovićeve ideja *pinakoteke* definitivno iznevjerena. Za tako nešto, smještanjem stalnog postava moderne i suvremene umjetnosti potreban je novi prostor u kojem će se naći konačno rješenje za stalno rastuće zbirke umjetnina, sada smještene u muzejskim spremištima na više lokacija. Na temelju dosadašnjeg iskustva, a s jasnom vizijom

17 U Muzeju grada Koprivnice prostor prvog kata, u Galeriji Koprivnica prostor prizemlja i podruma. Čak je i u prizemlju Kuće Malančec devedesetih godina 20. stoljeća djelovala glazbena škola, što je, s obzirom da se radilo o edukativnoj kulturnoj djelatnosti, iako je zauzimalo ionako nedostatan prostor muzeja, bilo prihvatljivije od stambeno-socijalne i ugostiteljske djelatnosti. – op. a.

stalnog muzejskog postava suvremene umjetnosti u kojem će skulpture, slike, grafike, instalacije i nove umjetničke prakse biti dostojno i u potpunosti prezentirane, za početak nam treba prazna ledina čijem će odabiru prethoditi kvalitetna i stručna kvantifikacija potrebnog muzejskog prostora. Isti slučaj je s vizijom kabinet/muzeja fotografije u koji bi trebalo uključiti film i medijski dizajn. To je samo kontekst povijesti umjetnosti i povijesti fotografije. A što je s ostalim zbirkama? Arheologija? Etnologija? Antropologija? Povijest? Kulturna povijest? U vremenu u kojem većina ne vidi jezičnu i sadržajnu razliku između Muzeja grada Koprivnice i Muzeja Grada Koprivnice¹⁸ prostorno proširenje muzejskih kompleksa koji bi probleme Muzeja grada Koprivnice moglo zadovoljavajuće riješiti već su treće desetljeće samo nedosanjani san temeljen na ideji ispred svog vremena. Za to vrijeme vrijedni muzejski predmeti leže *daleko od očiju i daleko od srca*, mrtvi kapitali prepušteni zaboravu.

3. Inspiracija

Sredinom devedesetih godina 20. stoljeća osnovna inspiracija u muzejskoj struci bile su muzeološke studije koje su u kontekstu muzeologije kao interdisciplinarnih znanstvenih discipline nastojale otvoriti nove mogućnosti u radu muzeja i lokalne zajednice. Fascinacija

---

18 Pitanje razlikovanja Muzeja grada Koprivnice i Muzeja Grada Koprivnice traje još od sredine devedesetih godina 20. stoljeća. Muzej grada Koprivnice je gradski muzej čija muzejska priča govori o prostoru, vremenu i ljudima, stilovima i razdobljima u kontekstu kulturne i osobne povijesti slobodnog i kraljevskog grada na Granici. Muzej Grada Koprivnice je nešto sasvim drugo i mogao bi biti prilično zanimljiv kao muzej gradske uprave koji bi kroz povijesna razdoblja govorio o gradskoj upravi i upravljanju gradom, gradonačelnicima i gradskim vijećnicima, izborima i političkom kontekstu u kojem je od prvog spominjanja naselja 1272., dobivanja povlastica 1356. godine u kontekstu javnog sektora živio i razvijao se slobodni i kraljevski grad Koprivnica. Upravo je na toj premisi antagonizma javnog i privatnog sektora temeljna idejna muzejska koncepcija izložbe Koprivnica javno i privatno. – op. a.

prostornim i idejnim smjernicama koje su postavljali novi muzeji i reorganizacija postojećih muzeja, još uvijek pod dojmom piramide od stakla i metala ispred pariškog muzeja Louvre koju je projektirao američko-kineski arhitekt Ieoh Ming Pei¹⁹ 1989. godine i njegova dogradnja Deutsches Historische Museum iz 1995. godine, jednako kao i sjajna arhitektura novog Metroplisa²⁰ koju je kulturni arhitekt Renzo Piano projektirao 1997. u središtu Amsterdama, bile su inspirativni za razvoj novih ideja kojima je prethodio prvi dojam koprivničkog muzeja – nered, skučenost i nedostatak prostora.

Muzeološka analiza zatečenog stanja bila je svedena na popis koji u to vrijeme nije imao nikakve šanse postati dio cjelovitog plana i programa razvoja i reformacije Muzeja. Najčešće je izazivao podsmjeh, kolutanje očima i bio etiketiran megalomanijom. U slučaju Muzeja grada Koprivnice nikad nije došlo do reformacije, tek različitih stavova u odnosu na muzeologiju kao nezaobilaznu znanstvenu disciplinu u organizaciji muzeja. Kako je po svojoj formi u dva stupca podsjećao na popis prijedloga za akademsku raspravu koji je 1517. sastavio reformator Martin Luther²¹ navodim ih u cijelosti, s obzirom na to da nema 95 već samo trinaest teza:

1. Zgradu Muzeja grada Koprivnice treba sanirati i restaurirati kao muzejsku cjelinu u kojoj nema gradskog stana i nedostupnih prostora. Pri restauraciji i adaptaciji novih prostora mora se strogo voditi računa da se rekonstruiraju uništene spomeničke vrijednosti vanj-

---

19 Ieoh Ming Pei (1917. – 2019.) https://en.wikipedia.org/wiki/I._M._Pei Pristupljeno: 15. 7. 2024.

20 Radi se o kulturnoj peterokatnoj zgradi muzeja znanosti i tehnologije od 2016. godine poznata kao NEMO Science Museum. Najveći znanstveni centar u Nizozemskoj osnovan je 1954. kao Nederlands Instituut voor Bijverheid en Techniek (Nizozemski institut rada i tehnologije) s novim projektom 1997. promijenio je ime u newMetropolis, a 2000. mijenja ime u Science Center Nemo.

21 https://hr.wikipedia.org/wiki/Devedeset_pet_teza Pristupljeno: 15. 7. 2024.

skog izgleda barokne starogradske vijećnice. Radovima na zgradi Starog magistrata treba prethoditi cjelovita konzervatorsko-restauratorska studija koju bi trebao napraviti Hrvatski restauratorski zavod.

2. Kulturno-povijesna zbirka kao cjelina posljednji put je predstavljena stalnim postavom iz 1975. godine, ne može se vidjeti jer nema primjereno uređenih depoa i izložbenih prostora. Dio prostora prvog kata predviđen za stalni postav prostorno ne zadovoljava za izlaganje po suvremenim estetskim i sadržajnim principima. Treba tražiti prostorno proširenje u vidu aneksa muzeja na prostoru velikog dvorišta ili prostoru stare pučke škole. Na taj bi način bio formiran muzejski trg koji već sada nosi ime osnivača muzeja.

3. Treba formirati lapidarij muzeja u veži ili malom dvorištu.

4. U glavnoj zgradi muzeja mogao bi se izložiti dio kulturno-povijesne zbirke, obrta, umjetničkog obrta, arheološke, etnografske i umjetničke zbirke koje se odnose na prostor grada. Mogućnost prostornog povećanja postoji u podrumu (arheološki materijal), prizemlju (muzejska knjižnica i starija povijest), prvom katu (zbirka cehalija, zbirka sakralne umjetnosti, namještaja, posoblja, tekstila, porculana, keramike, stakla, metala, oružja, portreta vladara i koprivničkih građana) te potkrovlju muzeja u kojem bi se kabineti kustosa i multimedijalna dvorana mogli izvesti po suvremenim muzeološko-didaktičkim principima. Realizacija godinama predlagane adaptacije potkrovlja muzeja uz političku volju izgleda izvediva.

5. Nedostatak prostora zahtijeva preseljenje arheološke i etnografske zbirke u nove prostore dograđenog aneksa u kojem treba planirati suvremeni stalni postav na temu „muzej čovjeka“ sagledan u kontekstu arheologije, etnologije, antropologije i povijesti. Prvo treba projektirati i izgraditi aneks muzeja kako bi se stari magistrat potpuno iselio, a u novogradnji rije-

šio problem adekvatnog smještaja zbirke, radnih prostora, preparatorske radionice i radnog prostora za obradu muzejske građe i pripremu izložbi koji je od vitalne važnosti s obzirom na zdravlje zaposlenih.

6. U aneksu muzeja treba osigurati izložbeni prostor od 200 do 500 m² u kojem bi se povremenim izložbama mogla predstavljati istraživanja kustosa i obrađivati određene teme koje bi bile prilog sveobuhvatnom stalnom postavu.

7. U novim prostorima trebalo bi organizirati administraciju i infrastrukturu izdvojenih jedinica Muzeja grada Koprivnice kojem pripadaju:

7. 1. restauratorske, preparatorske i muzejske radionice prema potrebi: stolarija i oprema slika, bravarija, knjigovežnica i priručna tiskara, fotolaboratorij, radionica za tekstil i vezenje i sl.;

7. 2. centralni depo za pomoćni materijal za postavljanje izložbi: vitrine, postamenti, okviri, didaskalije;

7. 3. centralni vozni park i garaža: transportno kombi vozilo, terenski automobil, muzejski bicikli s prikolicom;

7. 4. multifunkcionalna polivalentna dvorana s audiovizualnim pomagalicama za predavanje, filmske projekcije, konferencije, muzejske radionice, koncerte, manje kazališne predstave (projektori, dia-projektori, sklopive stolice i stolove) ili aula s amfiteatrom;

7. 5. muzejsku knjižnicu i čitaonicu otvorenu za javnost;

7. 6. muzejsku prodavaonicu;

7. 7. muzejski kafić koji bi za vrijeme otvorenja izložbi preuzeo posluživanje;

7. 8. suvremeno opremljena muzejska spremišta (depo).

8. Kako u Koprivnici nema odgovarajućeg izložbenog prostora koji zadovoljava tehničke zahtjeve velikih međunarodnih izložbi, u novogradnji bi trebalo planirati izložbene dvorane (po mogućnosti u prizemlju) s pripadajućom javnom garažom u suterenu koja bi bila

dotadni prihod muzeja.

9. Stimuliranje i razvijanje vlastite produkcije i aktivnosti kojima muzej postiže dobit i materijalnu korist kroz muzejske proizvode (izložbe, publikacije, replike, muzejsko-didaktičke proizvode i suvenire) te ekonomiziranje muzejskih prostora kulturnim i obrazovnim aktivnostima (produkcije, koncerti, kazališne predstave, edukativne radionice i školske obuke).

10. Prilagođavanje radnog vremena posjetiteljima, organiziranje servisa za posjetitelje i korisnike, zapošljavanje informatora, vodiča i čuvara.

11. Sve umjetničke predmete trebalo bi preseliti i organizirati na jednom mjestu kao cjelinu likovne baštine, za početak u Galeriju Koprivnica koju treba organizirati na temelju nove kvantifikacije prostora u kojoj treba predvidjeti sljedeće cjeline: stalni muzejski postav umjetnina, prostor za povremene izložbe, kabinet crteža, grafika i fotografija (kabinet za papir, tehnike umnožavanja, ambalažu i propagandu), muzejsko spremište s mrežama za slike i metalnim ormarima s policama za skulpture te nužnu preparatorsku radionicu za opremu i tehničku pripremu izložbe. Na tavanu Galerije Koprivnica treba urediti specijalizirani kabinet crteža, grafika i fotografija s odgovarajućom opremom i metalnim ormarima ladičarima, atelje za sitotisak, grafičku prešu za duboki tisak i tamnu komoru za razvijanje filmova i fotografija.

12. Neovisno o uređenju i korištenju novih prostora trebalo bi provesti analizu zatečenog stanja svih muzejskih objekata (Galerija Koprivnica, Kuća Vladimir Malančec, Spomen područje Danica s tri Carneluttijeve kuće i okolnim prostorom – industrijski park ili muzej industrije i radnika) i napraviti kvantifikaciju prostora, strategiju i plan razvoja i idejnu muzejsku koncepciju za svaku muzejsku jedinicu, uključujući Galeriju Hlebine i Dom kulture u

Slika 4. *Ljeto 2024.*: viši muzejski tehničar Renato Horvat pakira Zbirku zastava i zastavnih vrpca (snimila D. Jalšić Ernečić).

Slika 6. *Ljeto 2024.*: drvene oltarne barokne skulpture iz Zbirke sakralne umjetnost (snimila D. Jalšić Ernečić).

Slika 5. *Ljeto 2024.*: muzejski predmeti i zbirke prije preseljenja u privremeno muzejsko spremište (snimila D. Jalšić Ernečić).

Delekovcu.

13. U sljedećoj fazi (ARTMUZEJ.21) razmišljati o povećanju stručnih kadrova i prostornih kapaciteta Galerije Koprivnica interpoliranjem nove zgrade s atrijem za javnu skulpturu u prostor dvorišta galerije s ulazom iz Svilarske ulice i prostornom vezom sa zgradom Svilane (Svileni salon za povremene izložbe i komisiju prodaju umjetnina na primjeru Galerije Sebastijan koju je koncipirala Lada Gamulin). Pritom treba voditi brigu o sabiranju umjetnina koja bi trebala ići u korak s produkcijom umjetnina, tehnološkim razvojem nove umjetničke prakse i svrsishodnim izlaganjem prikupljenog umjetničkog materijala. Isto je s ostalim zbirkama. S odmakom od tri desetljeća, neke muzejske teze iz 1995. godine gotovo su duhovite, ali neke su pogodile bit problema i još uvijek su aktualne. Pitanje kulturne strategije koja nije mrtvo slovo na papiru, postojanje ili odsustvo političke volje, vizije i hrabrosti otvaraju čitav niz pitanja, no bez podrške politike kulturni razvoj nema perspektivu. Zapravo, neke od predloženih teza provedene su parcijalno, rascjepkane na prihvatljivije zalogaše, što se pokazalo dugotrajno, manje efikasno i vrlo često skupo. Plan i program rada Muzeja grada Koprivnice za 1996. godinu zadovoljio se s minimalnim ulaganjima u prostor prvog kata i izlaganje manjeg dijela muzejskih predmeta kulturno-povijesne zbirke Muzeja grada Koprivnice.

4. Kulturno-povijesna zbirka

Idejna muzejska koncepcija novog stalnog postava Muzeja grada Koprivnice iz 1995. godine imala je zadatak predstaviti javnosti Kulturno-povijesnu zbirku što je bio izgovor za temeljito pregledavanje i upoznavanje muzejske građe i muzejske dokumentacije, čišćenje i utvrđivanje stanja, sortiranje, reorganizaciju i spajanje fondova i integriranje u smislene cjeline. S obzirom na veliku količinu i loše stanje građe te unaprijed jasnu nestašicu prostora koji je bio namijenjen novom stalnom postavu,

prostor prvog kata²² trebalo je smisljeno povezati u logičnu cjelinu koja bi prihvatila i predstavila najugroženije predmete iz zbirke kulturne-povijesti, s naglaskom na najstariji fond koji je između 1945. i 1962. godine prikupio dr. Leander Brozović. S obzirom na pomanjkanje prostora prvobitna ideja je bila napraviti niz tematskih muzejskih izložbi, po uzoru na praksu zagrebačkog Muzeja za umjetnost i obrt, koje bi prvom izložbom retrogradno krenule od razmeđe 19. i 20. stoljeća prema razdoblju baroka 17. i 18. stoljeća, potom 15. i 16. stoljeća, pa sve do 1356. godine kada je Koprivnica dobila status slobodnog i kraljevskog grada.

Razdoblje srednjeg vijeka planirano je spojiti sa zbirkom arheologije i smjestiti je u prostor prizemlja, što se nije dogodilo iz više objektivnih i subjektivnih razloga. U neadaptiranom prizemlju održavane su manje tematske izložbe pri čemu je osim prostorne skučenosti trajala stalna borba kustosa s lošim uvjetima rada, negrijanim prostorom, relativnom vlagom i priručnom muzejskom opremom. Ideje i planovi su ostali na prvoj izložbi *Koprivnica javno i privatno – Rađanje građanske svijesti*²³ koja je predstavila razdoblje od 18. do početka 20. stoljeća. Izložbu su slijedile povremene tematske izložbe koje su po zatvaranju djelomično interpolirane u centralni postav prvog kata, dok su

22 Kvantifikacija prostora prvog postava muzejske izložbe *Koprivnica javno i privatno* bila je različita od stanja zatečenog prilikom dekomponiranja postava 2024. godine.

23 JALŠIĆ, Draženka; MARKOVIĆ, Zorko; PERŠIĆ KOVAČ, Vesna: *Koprivnica javno & privatno. Deplijan izložbe*, Koprivnica : Muzej grada Koprivnice, 1997. Iz impresuma izložbe vidljiva je podjela muzejskih poslova koje su uglavnom odradili zaposlenici uz minimalni udio suradnika izvan muzeja, što je odraz sredstava koja su bila više nego skromna. Muzeološka koncepcija: Draženka Jalšić; Izbor izložaka i razrada koncepcije: Draženka Jalšić, Vesna Peršić Kovač, dr. Zorko Marković; Prostorno likovna koncepcija: Draženka Jalšić, Vesna Peršić Kovač; Stručni savjetnici: Stanko Staničić MUO Zagreb, Nela Tarbuk MUO Zagreb; Nakladnik: Muzej grada Koprivnice; Za nakladnika: prof. Zvonko Hitrec; Tekstovi: Draženka Jalšić, Vesna Peršić Kovač, dr. Zorko Marković; Fotografije: Marijan Jakupec; Design: Draženka Jalšić; Priprema: Scan Studio 93 Zagreb; Tisak: Baltazar Koprivnica

joj u Glasu Podravine prethodili novinski članci pisani u formi feljtona²⁴ te muzejsko-galerijske izložbe iz 1996.²⁵ i 1997.²⁶ godine održane u Galeriji Koprivnica. Istovremeno s upoznavanjem muzejske građe i utvrđivanjem zatečenog stanja muzejskih predmeta, istraživanjem osnovnih podataka i porijekla, uspostavljen je model za opisivanje i katalogizaciju predmeta Kulturno-povijesne zbirke Muzeja grada Koprivnice. Kako se radilo o jednoj od 5 najstarijih muzejskih zbirki²⁷ koja je prije reorganizacije i podjele na više manjih zbirki ujedno bila jedna od najvećih, kompleksnih i nekoherentnih cjelina u kojoj su se čuvali vrlo različiti predmeti, od povijesnih artefakata i dokumenata, fotografija, namještaja i posoblja, upotrebnih predmeta i predmeta svakodnevnog upotrebe, odjeće i modnog pribora, zastava, uniformi i oružja itd., zbirci je trebalo posvetiti posebnu pažnju. To se posebno odnosilo na različite materijale koji su zahtijevali različite načine zbrinjavanja, čuvanja i izlaganja (papir, koža, tekstil, drvo, staklo, porculan, keramika, metali).

Iz navedenih razloga su povijesni predmeti i kulturno-povijesna zbirka razvrstani (no ne i podijeljeni!) u više manjih cjelina, pri čemu se pazilo na osnovnu podjelu koju je Brozović utemeljio u vrijeme osnivanja i prvih akcija prikupljanja predmeta 1945., odnosno 1946. godine. Kao posebno važna cjelina izdvojeni

su predmeti Zbirke cehalija kao najstarije muzejske zbirke (prvi predmet pribavljen je već 1943. godine posredovanjem Muzeja za umjetnost i obrt!) dok su predmeti kulturne povijesti grupirani prema vrsti materijala i načina na koji treba pristupiti njihovom pripremanju za izlaganje: namještaj, satovi, posude (keramika, porculan, staklo, metal), Judaica, liječnički i ljekarnički pribor, odjeća, modni pribor (akcesorij), nakit i uspomene, hladno i vatreno oružje i pribor, stare fotografije i zanimljivi efemerni predmeti. Kako postav izložbe nikad nije imao katalog, razmišljanja kustosa o izložbi Koprivnica javno i privatno ovdje donosimo u cijelosti kao citate:

Kada je davne 1765. godine kraljica Marija Terezija uslišala molbu koprivničkih građana i izdala odluku kojom se teritorij grada Koprivnice izuzima vojne vlasti, Koprivnica je umjesto vojničkog središta postala važno prometno središte, sjedište obrta i trgovine cijele Podravine. Upravo nekako u to vrijeme počinje pripovijest o nastajanju i življenju koprivničkog građanskog društva koju smo nastojali ispričati izložbom Koprivnica javno i privatno. Novonastali obrtnički i trgovački sloj izgrađivao je grad prema vlastitim, novonastalim građanskim mjerilima. Postupno se mijenjao i broj i sastav stanovništva koprivničkog pučanstva, životne navike i preokupacije. Stara gradska jezgra stiještena unutar zvjezdolike renesansne utvrde, tijekom godina se otvorila prema okolini i izrastala u grad osmišljen i podignut u duhu 19. stoljeća. Zrinjski trg, Jelačićev trg, Florijanski trg, Nemčićeva ulica, plac Pod Pikom... s novim prometnim arterijama varoškog predgrađa okruženog novim, zidanim građanskim kućama, nizovima obrtničkih radnji, dućana gostionica, kavana, svratišta i hotela. Iz godine u godinu, u 19. su se stoljeću u Koprivnici osnivale nove kulturne i javne ustanove i građanske udruge uključene u javni, politički i kulturni život grada, ali i život Banske Hrvatske. Vrtoglavo smjenjivanje novih stilova nije zaobišlo ni Koprivnicu: (barokni) klasicizam, građanski bidermajer, potom romantizam povijesnih stilova koji su Koprivnicu odjenuli oblicima neoromanike, neorenesanse, i neobaroka. Prodaje se i kupuje pomodna roba i predmeti primijenjene umjetnosti:

24 Feljton je pisan i objavljan na nagovor tadašnjih urednika Marijana Ivančana i Duška Bodinovca, na čemu sam im, beskrajno zahvalna. S odmakom od tri desetljeća to su jedini objavljeni pisani tragovi koji govore u prilog sustavnog i temeljitog rada na pripremi novog stalnog postava, muzejske građe i muzejske dokumentacije. Iz tog razloga ih po prvi put kronološki navodim u popisu priložene literature. – op.a.

25 JALŠIĆ, Draženka: Portreti koprivničkih građana iz fundusa Muzeja grada Koprivnice. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1996.

26 JALŠIĆ, Draženka : Museum dr. Leandera Brozovića, O 100. obljetnici rođenja osnivača Muzeja. Katalog. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1997., 2–3.

27 Zbirku je utemeljio i koncipirao osnivač Muzeja dr. Leander Brozović koji je 1945. – 1962. godine ujedno bio i njezin prvi voditelj. Zbirku je 1963. – 1995. vodio povjesničar i direktor Muzeja prof. Franjo Horvatić.

porculan, staklo, tekstil i odjeća uvezeni iz inozemstva, poglavito s prostora Srednje Europe i Austrije. Skupocjeni manufakturni proizvodi kupuju se u metropolama, ali i bolje opremljenim dućanima na Zrinskom i Florijanskom trgu, dok trgovci Pod Pirkom na velikim tjednim sajmovima prodaju jeftiniju robu za puk. Izložba Koprivnica javno i privatno malim, naoko marginalnim i nebitnim detaljima oblikuje prostor i vrijeme građanske Koprivnice 19. stoljeća. Pritom tvori jedan intimistički susret sa stoljećem koje je prošlo, s ljudima i njihovim javnim i privatnim preokupacijama: političkim opredjeljenjima, društvenim djelovanjima, stanovanjem, odijevanjem, svakodnevnim, upotrebnim i osobnim predmetima. Uz krupne, plijeni onim sitnim stvarima koje poput mozaika čine život onakvim kakvog ga je odredilo vrijeme samo, djelovanjem pojedinaca, njihovim podrijetlom, obrazovanjem, načinom življenja, razmišljanja i ophođenja. Zbir artefakata: starog namještaja, cehovskih škrinja i cimera, satova, porculana i stakla, srebra, odjevnih i osobnih predmeta, slika umjetničke ili sentimentalne vrijednosti, starih fotografija, rukopisa... sve to predstavlja esenciju onog što s ponosom možemo nazvati građanskom poviješću Koprivnice. Jer, grad nisu samo ulice i trgovci, park s paviljonom i zgradama, već i ljudi kojih odavno više nema, dok su njihova nastojanja, rad i snovi ostali utkani u grad kojeg su stvarali, oblikovali i mijenjali. Ljubav prema gradu, njegovim ulicama i ljudima, njihovom načinu života, prikazana je djelićima, malim fragmentima prošlih vremena. Zbir predmeta izložbe Koprivnica javno i privatno oslikava kako su koprivnički purgeri živjeli prema pravilima građanskog sloja diktiranim iz europskih središta: Agrama, Wiene, Trsta, Praga, pa čak i Pariza i Londona. Životnost koprivničkog građanskog društva, usprkos životu na (bivšoj) Granici pratila je suvremena europska kretanja, način života, ponašanja i ophođenja. Sama izložba pokušaj je oslikavanja stanja duha i prostora, jedan mogući zbir životnih fragmenata, istovremeno mali, ali značajan prilog poznavanju kulturne povijesti prošlog stoljeća u kojem je građanski sloj prema vlastitim mjerilima oblikovao skromno, ali zlatno doba koprivničke povijesti. Pritom ne smijemo ne spomenuti njihove potomke, a naše pretke, koji su

upravo u ovim predmetima prepoznali povijesne vrijednosti i svojim donacijama Muzeju grada Koprivnice očuvali djelić baštine za one koji još nisu ni rođeni. **(Draženka Jalsić)**

U Koprivnici se svijest o očuvanju starina počela javljati još u 19. stoljeću, pa tako znamo i za prvu muzejsku izložbu povelja i starog novca banu Jelačiću u čast prigodom njegovog posjeta gradu 1856. godine. Brigom o starinama bavio se i poznati župnik i saborski zastupnik Josip Beruta, dok je odvjetnik V. Perko pokušao organizirati prvo arheološko iskopavanje. Članovi arheološkog društva bili su još F. Konrad, I. Ščerbak, U. D. Došen. Suradnici zagrebačkih ustanova i muzeja bili su S. Subotičanec, S. Fischer, E. Šmit, S. Ostriž, a mora se priznati zasluga za očuvanje i brigu o starinama E. Laszowskom, dr. R. Horvatu, B. Mađeru, te napose dr. L. Brozoviću, čijom je zaslugom kasnije i ostvaren Muzej grada Koprivnice. Mnogi pojedinci čuvali su ljubomorno obiteljske ostavštine, među kojima se počesto znao naći i koji primjerak hladnog ili vatrenog oružja, u pravilu pogodan za uporabu ili služeći kao ukras. Među hladnim oružjem ističu se sablje različite namjene, mačevi, lovački bodeži, jatagan. Neki primjerci oružja imaju na sebi natpise ili godine, pa znamo za njihova mjesta ili područje proizvodnje. To su radionice u Francuskoj, Beču, Solingen, Weysenberg, kao i one u turskim provincijama. Od austrijskog oružja tu su fiškalske i magnatske sablje, zatim parade vatrogasne, časničke starojugoslavenske. Vlasnik jedne sablje bio je koprivnički fiškal pl. Heržić, druge čohaški obrtnik Zidarić, treće vatrogasni vojvoda Kratis, jedan bodež potječe iz obitelji Ester... Ljepšim primjercima ukrašene su i korice, ali najčešće rukohvati s branikom, eventualno početak sječiva. Vatreno oružje je također dulje vrijeme moglo biti u uporabi. Ističe se trocijevni revolver izrađen u Londonu, dok se kuburama kremenjačama i onim na piston ne zna porijeklo, iako se može pretpostaviti da su neke rađene u turskim radionicama: ukrašene su ponekad na cijevi, ali najčešće su bogatim biljnim ili geometrijskim ornamentima ukrašeni okovani drveni kundak i usadnik. Tu je i puška kremenjača, te barutnice porijeklom iz obitelji Forenbacher i Vošicki. Najstariji su rapiri za mačevanje (16. – 17. stoljeće), dio predmeta potječe iz 18.

stoljeća, najveći je bio u uporabi u 19., a manji dio i u početku 20. stoljeća. **(Dr. Zorko Marković)**

Nastojanje da se ovom izložbom prikaže isječak iz života koprivničkih građana prošlog i početka ovog stoljeća, ne odnosi se samo na segment javnog i političkog. Obitelj i dom nezaobilazni su dio živog grada, a žena kao nositeljica tog dijela zauzima važnu ulogu u življenju i stvaranju onog što je Koprivnica bila i što jest. Ustrojstvo društva koje ženi nije omogućavalo javno djelovanje, usmjerilo je njezinu aktivnost ka samoostvarenju u okviru privatnog (uloga majke i supruge), umjetničkog (izrada maštovitih vezova, odjevnih predmeta, umjetničkih djela) i dobrotvornog (udruživanje u različitim dobrotvornim društvima i zbrinjavanje siromašnih). Upravo to sputavanje jedne strane osobnosti omogućilo je procvat težnje za životom ispunjenim ljepotom. Vidljivo je to u odjeći kojom su koprivničke gospođe pokazale da nimalo ne zaostaju za modom poznatih europskih središta: Beča, Pešte, Pariza i Londona, ali isto tako i u organiziranju zabava, plesova, dobrotvornih priredbi i kazališnih predstava. Bitan dio života grada zauzimaju i aktivnosti različitih sportskih, pjevačkih i glumačkih udruženja, a njihovo je djelovanje prezentirano fotografijama i predmetima kojima su se obilježavale različite obljetnice. Činjenica da je Koprivnica prošlog i početka ovog stoljeća uključena u suvremene tokove potkrijepljena je fotografijom žene u odori hrvatskih sveučilištaraca, snimljene početkom stoljeća u ovom gradu, koji je i na taj način pokazao koliko cijeni znanje i napredak. **(Vesna Peršić Kovač)**

5. Zaključak

Muzejska izložba Koprivnica javno i privatno – Rađanje građanske svijesti neplanirano je bila stalni muzejski postav Kulturno-povijesne zbirke Muzeja grada Koprivnice od 1997. do 2024. godine. O izložbi koja nije imala muzejski katalog postava postoje zapisi u dnevnim novinama i stručnoj muzejskoj literaturi, muzejskim programima i izvještajima, stručno-znanstvenim časopisima te muzejskim

publikacijama i katalozima muzejskih izložbi u kojima su pojedine tematske cjeline predstavile dio muzejskih predmeta. Naglasak teksta stavljen je na povijesno razdoblje muzeografije Muzeja grada Koprivnice u kojoj je izložba svojom muzejskom koncepcijom i sposobnošću prilagođavanja novonastalim situacijama u protekla tri desetljeća bila stalni muzejski postav generacije kustosa koji su svoj rad započeli sredinom devedesetih godina 20. stoljeća u analognom muzeju, uspješno transponirali u vrijeme digitalnih muzeja prve četvrtine 21. stoljeća. Rad na spašavanju najstarijeg fonda 1995. i 1996. godine za Muzej grada Koprivnice posebno je važan, a proveli su je članovi „Radne grupe“ koju su činile dvije kustosice pripravnice²⁸, dvije čistačice²⁹ i domar³⁰, a koji su doslovno kopali po nagomilanim, od starosti i vlage raspadnutim kutijama ispunjenim zgužvanim, vlažnim novinskim papirom kojim su bili zaštićeni vrijedni muzejski predmeti.

Naglasak je stavljan na prepoznavanje i zbrinjavanje predmeta, suho čišćenje i najosnovnije konzervatorske zahvate, pri čemu je skromna fotografska dokumentacija postupka koji je prethodio planiranju i postavljanju izložbe odraz vremena prije digitalne fotografije. Ovaj tekst je nastao tijekom lipnja i srpnja 2024. godine kao svojevrsni deja vu, potaknut organiziranjem, pakiranjem i iseljavanjem muzejskih predmeta iz matične zgrade Muzeja grada Koprivnice u izdvojena muzejska spremišta, nakon što je u listopadu 2023. godine potpisan ugovor za provedbu projekta NPOO.C6.1.R1-I3.01.0005 Energetska obnova zgrade Muzeja grada Koprivnice.³¹ Radi se o provedbi

---

28 Draženka Jalšić i Vesna Peršić Kovač

29 Suzana Kolarek i Marica Knez

30 Vlado Kolarek

31 Ministarstvo kulture i medija je u listopadu 2023. godine potpisalo ugovor s Muzejom grada Koprivnice te s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti za provedbu projekta NPOO.C6.1.R1-I3.01.0005 „Energetska obnova zgrade Muzeja grada Koprivnice“. Ukupna vrijednost Projekta je 1.560.101,47 eura od čega su bespovratna sredstva Mehanizma za oporavak i otpornost 1.313.977,46 eura. Provedba Projekta obuhvaća zamjenu postojeće stolarije, izvedbu toplinske izolacije

mjera energetske učinkovitosti na kulturnoj baštini i radovima na zgradi Muzeja grada Koprivnice iz 17. – 18. stoljeća koja kao starogradska vijećnica predstavlja povijesnu, kulturno-povijesnu i graditeljsku baštinu Koprivnice čija se cjelovita konzervatorsko-restauratorska obnova na temelju analize zatečenog stanja kulturnog dobra opetovano predlagala još od 1995. godine. Uređenje barokne starogradske vijećnice i poboljšanje energetske učinkovitosti zgrade Muzeja grada Koprivnice kao ključne sastavnice održivog razvoja adekvatne suvremene muzejske djelatnosti u Koprivnici prilika je za nove mogućnosti i ideje, prazno slikarsko platno svih sadašnjih i budućih aktivnosti Muzeja grada Koprivnice.

Summary

Koprivnica Public and Private, 1997 – 2024 Plea for planning, installing, and dismantling the permanent museum exhibition

This paper discusses the museum exhibition “Koprivnica Public and Private – The Beginning of Public Awareness” which opened to the public on the 4th of April 1997. The exhibition did not aim to become (and remain) a permanent exhibition for a full 27 years. In 1995, the intention was to establish the most effective museum concept for systematically documenting the identity of the City of Koprivnica according to its cultural and historical particularities. The emphasis was placed on a sort of reaffirmation of the collective ego and awareness, which was particularly sensitive to the cultural-historical context of the 19th and 20th centuries in the years following the Homeland War. A two-year museum program of particular importance for the Koprivnica Museum began in November 1995. The goal was to determine the methodology for the management and preservation of museum items, some of which had been damaged in the flood in inadequate storage. Museum items had been temporarily relocated after the Ministry of Culture of the Republic of Croatia order, due to wartime threats of the Homeland War, 1991 to 1995. Prior to assessing the condition of museum items and exploring potential methods of their presentation, a “Conceptual Museum Idea of the Permanent Exhibition on the Emergence of Public Awareness in Koprivnica” was drafted in November 1995. The aim of the idea was to return as many items as possible to the exhibition space, considering that the Koprivnica Museum lacked adequately equipped and sufficient storage. The focus of the new display was put on the collection of cultural history as well as the oldest museum objects gathered from 1945 to 1962 by the museum’s founder Leander Brozovic PhD. Study examines both published and unpublished materials, espe-

---

vanjskih zidova i zidova prema negrijanom dijelu zgrade, izvedbu toplinske izolacije poda i stropa, ugradnju visokoučinkovitih kondenzacijskih plinskih kotlova i bojlera, primjenu regulacije i balansiranja sustava grijanja, zamjenu sustava rasvjete, mjere kojima se smanjuje potrošnja vode, statičko učvršćivanje zidova građevine, povećanje sigurnosti u slučaju požara, osiguranje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta i pristupačnost prostora osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti. Provedbom Projekta energetski će se obnoviti 1.364,79 m² građevinske bruto površine te postići ušteda u godišnjoj potrošnji primarne energije od 38,20 % u odnosu na stanje prije obnove.

<https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti-energetska-obnova-zgrada-sa-statusom-kulturnog-dobra/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti-energetska-obnova-zgrada-sa-statusom-kulturnog-dobra-26028/26028>

cially private photographs, as a way of documenting the first encountered situation, new research on museum items, and their changes. It has to be noted that, in the context of the transition from analog to digital, the museum has been developing its own methodology for documenting changes and updates to the museum display since 2000. The study of the collected museum documentation exploring the period of planning, preparation, designing, and the opening of the museum exhibition. It also covers long period of changes and updates, and finally, the dismantling of the museum display.

Literatura i izvori

- ŠOLA, Tomislav: *Marketing u muzejima ili o vrlini i kako je obznaniti*. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo, 2001.
- VAN MENSCH, Pieter: *Towards a Methodology of Museology*. Doktorska disertacija na Sveučilištu u Zagrebu, Zagreb, 1993.
- GARAJ, Kristijan: *Projektni zadatak: Muzej grada Koprivnice*. // Podravski zbornik 30/2004 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2004.
- JALŠIĆ, Draženka; MARKOVIĆ, Zorko; PERŠIĆ KOVAČ, Vesna: *Koprivnica javno & privatno*. Dopljan izložbe, Koprivnica : Muzej grada Koprivnice, 1997.
- JALŠIĆ, Draženka: *Portreti koprivničkih građana iz fundusa Muzeja grada Koprivnice*. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1996.
- JALŠIĆ, Draženka: *Museum dr. Leandera Brozovića, O 100. obljetnici rođenja osnivača Muzeja*. Katalog, Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1997.
- https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2002_05_6_75.html
- https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1993_10_12_27.html
- [https://hr.wikipedia.org/wiki/Google_\(tvrtka\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Google_(tvrtka)), pristupljeno: 7. 7. 2024.
- Zakon o ustanovama (NN 76/93; NN 29/97, NN 47/99 Ispravak i NN 35/08, NN 127/19 i 151/22)
- Zakon o ustanovama u kulturi https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1993_08_76_1548.html, pristupljeno 7. 7. 2024.
- Ieoh Ming Pei (1917. – 2019.) <https://en.wikiped>

[dia.org/wiki/I._M._Pei](https://en.wikipedia.org/wiki/I._M._Pei), pristupljeno: 15. 7. 2024.

- https://hr.wikipedia.org/wiki/Devedeset_pet_teza, pristupljeno: 15. 7. 2024.